

EXILOVÝ ZÁPISNÍK

1/III
Únor 1972

"Nikdy lidé nevykonali to, več nevěřili,
a nikdy nevykonali víc, než doufali
vykonat."

"Síla tvořit ideály je vlastní síla
života. Ideál směřuje k uskutečnění.
Jeho znakem je životnost."

(D. Pecka: Člověk, díl II., str. 409.)

NÁVYKOVÁ RESISTENCE A VÝVOJOVÁ DYNAMIKA

Sociologická a mravní problematika politického dialogu

I. Antikomunistické deformace

Více než dvacet let se náš exil pokoušel o antikomunistickou činnost, o ovlivňování politických poměrů v Československu a často také o ovlivňování politického dění v zemích exilového pobytu. Je nutné a užitečné občas se zastavit v životním shonu a zamyslet se nad sebou samým, nad smyslem naší politické existence, smyslem a posláním exilu, efektivností dosavadní politické práce a nad její racionálností či iracionálností.

V roce 1968 jsme četli hodně o deformacích komunistické praxe v Československu a myslím, že jen málo exulantů přemýšlelo o tom, zdali také antikomunismus neměl a nemá nějaké ty deformace, a nad tím, zdali nekomunisté a dokonce i antikomunisté nemají také snad nějakou vinu na tak dlouhé existenci systému tak nelidského a polidštní neschopného, jako je komunismus. Či snad mohou někoho nadchnout k efektivní politické práci pouhé a nekonečné analýzy poměrů v komunistických zemích, zkoumání vztahů a mocenských pozic komunistických klik a detajní informace tak zvaných kremlínologů?

Pouhé analyzování poměrů v komunistických zemích, pouhé zjišťování pozorovatelných a statisticky měřitelných politických jevů, tedy pouhá politická fenomenologie, to je asi tak užitečné jako kdyby stavební inženýr se spokojil s pouhým a ustavičným zkoumáním a měřením tvrdosti stavebního materiálu, nebo sypkosti, vlhkosti a pevnosti půdy, na které se má postavit budova, a nikdy se nepustil do stavby samé a nikdy ani nenarýsoval plán.

Chudokrevný antikomunismus, námi samými zbavený životnosti, konstruktivnosti a dynamičnosti pozitivního zaměření, který se nepovznosl nad návykový mechanismus zaběhané politické reaktivnosti na nepříjemná fakta, nemůže se zatím pochlubit úspěchy.

Omezení politiky a zejména omezení antikomunismu na pouhý aspekt sociologický, na pouhé zkoumání mocenských situací a vztahů se projevuje jako odetizování politického myšlení a praxe. Obávám se, že i někteří křesťané pod vlivem individualistického liberalismu často zapomínali na to, že vedle morálky individuální, tedy morálnosti soukromého života, existuje také morálka sociální, která upravuje lidské vztahy, hodnotí sociální, hospodářskou a politickou realitu a má tak prolínat veškerý veřejný život. Žijeme v době zúžení politiky na teorii mocenské techniky a na mechaniku společenských jevů a relací pozorovatelných a měřitelných sociologickými metodami, tedy v době odseknutí sociální a politické praxe od etiky.

Pro mnohé křesťany se sociální etika scvrkla na pouhou obhajobu soukromého vlastnictví, aniž by se brala v úvahu sociální závaznost soukromého vlastnictví, a skutečnost, že takové etické torso nemůže nadchnout ty, kteří žádné soukromé vlastnictví nemají. A tak i etika odtržená od politiky se stala zástěrkou pro politické cíle a prostředky zcela sobecké. Je těžké si představit větší deformaci v antikomunistickém táboře. Jsou však deformace ještě horší.

K.J.Rada píše ve svém článku CIA, RFE A "NÁRODNÍ IDIOTI" (Zpravodaj, Chicago, září 1971), že CIA jako orgán "studené války" má za úkol čelit komunistické expanzi podryváním sovětské moci a dále, že CIA již více než před dvaceti lety dospěla k názoru, že rozhlasové projevy nekompromisních a nekompromitovaných antikomunistů v exilu by sice potěšily demokraty za Železnou oponou, ale ničeho jiného by nedosáhly. Politicky rozhodující třída komunistická by prý je naprosto ignorovala, anebo zaujala proti nim apriorně negativní stanovisko.

Strategie "studené války" podle K.J.Rady tedy vyžadovala, aby do RFE mluvili především lidé, kteří dříve spolupracovali s režimem ve vlasti a aby tito lidé "uměli myslet a mluvit v terminologii, která by marxistické posluchače předem nepopuzovala, tedy v terminologii socialistické a nedemokratické."

Autor článku dále konstatuje: "Proto také RFE hned po svém vzniku nezačala nekompromisně propagovat skutečnou demokracii, nýbrž především "národní komunismus" po vzoru "Titově."

Pro takovou taktiku jsou prý tyto důvody:

Když komunisté slyšeli z RFE takové řeči od svých bývalých spolupracovníků, začali o nich přemýšlet a soukromě debatovat a tím prý byl položen začátek rozkladu uvnitř komunistických stran. Myšlenka "národního komunismu" prý začala nabývat popularity i mezi skalními komunisty a zejména mezi komunistickou inteligencí, poněvadž komunisté nechtěli již být pouhými služebníky Moskvy a pouhými vykonavateli moskevských rozkazů.

Rada ovšem přiznává: "Národní komunismus" čili "titoismus" sám o sobě nijak neprospěje demokracii ani demokratům v dotyčných státech, nýbrž naopak jenom vládnoucí komunistické klíče, jejíž budoucnost by jinak mohla být ohrožena změnami a vrtochy v Kremlu. "Největší stabilita kom.režimů prý byla v Jugoslavií a v Albanii, ve státech, které se odpoutaly od Moskvy. Jugoslaviie přestala být vojenským článkem sovětského bloku a tím nebezpečnou pro Západ. Vládnoucí komunistická strana se již prý nemůže opřít o ochranu Rudé armády, je takto oslabena a po čase může dělat ústupky lidu.

Rada dále vysvětluje: "Z těchto důvodů se tedy CIA prostřednictvím RFE zaměřilo na propagaci národního komunismu spíše nežli demokracie- a angažovalo k tomu tedy přirozeně i "národní komunisty", pokud je mohlo najít, nebo socialisty raději nežli demokraty. Tato taktika podstatně přispěla k rozvratu uvnitř komunistických stran zejména Maďarska, Polska a Československa."

Ke katastrofě v Maďarsku prý přišlo proto, že RFE pod vlivem idealistů začalo povzbuzovat antikomunisty, ti pak přehnali své požadavky a přišlo ke krachu. A tak podle Rady komunističtí exulanti "jsou nám ve skutečnosti velmi prospěšní a blahodární, zvláště pokud mají možnost veřejného vystupování-slyšení." Čtenáři jsou dále ujišťováni, že rozkladný vliv národních exilových komunistů oslabuje sovětskou sebejistotu a posiluje západní komunistické strany v antisovětském postoji. Proto prý nemáme být překvapení a pohoršení, když slyšíme, že některé americké oficiální kruhy podporují exilové komunisty. "To ovšem podle Rady neznamena, že bychom se měli chovat k exilovým komunistům přátelsky nebo s nimi dokonce otevřeně spolupracovat - a nyní slyšte ten závažný důvod-poněvadž bychom prý je kompromitovali v očích komunistů východních a západních.

Jsem opravdu rád, že chicagský Zpravodaj uveřejnil tuto Radovu politickou science fiction, a myslím, že by článek mělo číst co nejvíce lidí. Z Radova článku totiž logicky vysvítá, že negativní antikomunismus nestačí a dále- a to je podstatné-že stoupenci individualistického liberalismu nemohou nabídnout nic pozitivního, co by mohlo čelit úspěšně komunistické propagandě. Proto se má prý používat exilových komunistů, i když jsou to podle Rady "národní idioti."

"To je ovšem ve skutečnosti senzační přiznání, že "národní idioti"

jsou v antikomunistické práci užitečnější, než ideová sterilita
neužitečných individualistických liberálů, kteří v sociální, hospo-

daňské a ideové sféře nemají co nabídnout jako protiváhu proti komunistické propagandě.

Mnoho let jsem se snažil přesvědčovat exulanty, že exil musí nabízet pozitivní řešení, i když ne ve formě definitivní, ale jen ve formě diskusní a návrhové - že tedy exil potřebuje rámcový program ideové koalice, který by bral v úvahu z plachet komunistické propagandy, a před rokem jsem uveřejnil svůj osobní návrh k exilové diskusi - návrh rámcového programu integrální demokracie. Jsem totiž přesvědčen, že takový pozitivní rámcový program (samozřejmě nekomunistický, ale radikálně reformní) by mohl lépe rozkládat komunistické řady a že i vedoucí komunisté ve vlasti by naslouchali, kdyby byl vysílán rozhlasem, když by cítili, že získává sympatie národa a rozkládá komunistické řady. Takový ideový program exilové koalice by musel být ovšem tak formulován, aby dělník ve vlasti byl schopen poznat, že je to program lidstější a lepší než komunistický a samozřejmě lepší než ideová prázdnota individualistického liberalismu.

Pouhá propagace svobodných voleb nezahání komunisty, kteří právě z nesvobodných "voleb" mají výhody. A nekomunisté ve vlasti takovou propagandu nepotřebují, neboť ujařmený lid si uvědomuje tento problém lépe než exil. A pouhá obhajoba soukromého vlastnictví a soukromého podnikání nezaujme ty, kteří nevidí nějakou možnost ani po pádu komunismu získávat soukromé vlastnictví. Proto se jim takové řešení musí nabízet stejně jako lepší závodní rady. Uvádím zde stručně jen tři body - zaměstnanecké akcie, hospodářská demokracie na úrovni podnikové a hospodářská demokracie na úrovni nadpodnikové (v obou případech řešení nekomunistické) - abych ilustroval, že je možno rozkládat komunistické strany jinak než propagandou "národního komunismu".

Mi političtí strategové, kteří jsou stále ještě v zajetí svých individualistických iluzí, neradi vidí takové radikální sociální reformy, i když jsou to reformy nekomunistické, sami ovšem cítí, že jejich ideologie je neúčinná jako antikomunistická zbraň, a proto, aby naplnili svou vlastní ideovou prázdnotu, nezbyvá jim nic jiného než chytračení s "národním komunismem". Tito strategové ovšem zapomínají, že žádný komunista nebude brát vážně takovou propagandu již jen proto, že ji dělá "kapitalistická" rozhlasová stanice, a bude vše považovat za intrikánství a podvod.

Propaganda "národního komunismu" může však mít "úspěchy" jinde a to v nekomunistické části národa, kde bude zavádět zmatky, šířit beznaději a lámat antikomunistickou morálku. A toto se dělalo více než dvacet let, jsou-li informace K.J. Rady správné.

To, co K.J. Rada hájí a doporučuje jako řešení, to je úplný morální bankrot a projev naproste ideové prázdnoty individualisticko-liberalistického antikomunismu. Je to dětská primitivní hra tahání kočky za ocas, čímž se sice způsobí kočce určitá nepříjemnost, ale celkový výsledek bude jen takový, že se kočka obrátí, to děcko poškrábe a vše končí nářkem. Kdyby Rudé právo přetisklo Radův článek, tak by se stal takový "antikomunismus" jen terčem posměchu komunistů i nekomunistů ve vlasti a tím by všechny hroty - jsou-li vůbec nějaké - takového antikomunismu, lépe řečeno antikomunistického chytračení, byly snadno uláhány.

Chtěl bych zdůraznit, že komunističtí reformisté a "národní komunisté", kteří se řídí tím, čemu věří, stojí v tomto ohledu morálně výše než extrémní pravicevongléři, kteří se neřídí tím, čemu věří. Takový "antikomunismus" je ve skutečnosti jen politický cirkus a laciná propaganda, přiměřená JEN idiótským posluchačům a ne lidem aspoň trochu myslícím, je to program, který zdaleka nesahá na kořeny zla; je to naprostá perversní deformace antikomunismu.

Takoví "antikomunisté" již vyslovili svůj vlastní soud nad svým ideovým programem a uznali jej za naprosto neschopný instrument v antikomunistické práci. A zde se zase extrémní pravice setkala s extrémní levicí podobně jako se setkávají roztažené ruce vzadu, když jsou vpředu co nejvíce od sebe vzdáleny. Tento "antikomunismus" znamená jen matení národa a lámání jeho morální páteře za kapitalistické peníze.

Není pravda, že propaganda RFE infikovala komunisty ve vlasti nějakou herezí "národního komunismu". Komunisté ve vlasti sami bez pomoci a rad RFE cítili břímě moskevské diktatury, věděli dobře o jiné situaci. Titové a hlavně si uvědomovali, že dosavadní formy komunismu znamenají hospodářský krach a žádoucí naději na další infiltraci do nekomunistických zemí, tedy malou naději na světovou revoluci. Radávčův článek mi připomíná kmenové kouzelníky, kteří se dlouho snaží přivolat tancem déšť v době sucha, a když ten déšť po dlouhé době konečně přijde - ovšem z důvodů zcela jiných než ten jejich tanec - pak si to přičítají za svou zásluhu. Myslím, že náš exil se skládá z tak vyspělých lidí, že by se měli vypořádat s komediantskými tanečními výkony magických přivolačů deště. Svůdná iluze laciného taktikaření sotva škrábne povrch problému a my si nemůžeme dále dovolit jakékoli politické kouzelnictví nejen proto, že je naprosto neúčinné k dosažení cíle, ale také nedůstojné demokrata a slušného člověka vůbec.

II. Nutnost systematického výzkumu

Sociologie zkoumá existující společenské jevy a jejich relace, nestanoví však cíle politické práce. Sociologický výzkum je nesporně nutný a bez něj je dnes nemožná úspěšná politická práce, tedy též úspěšný antikomunismus.

Lidské jednání a politické myšlení je ovlivňováno nejen rozumem, ale také vášněmi, emocemi, návyky (často převzatými po předcích), fantasií, klimatickými podmínkami, stupněm vzdělání a prostředím, ve kterém žijeme atd. V první řadě má být ovšem motivováno láskou k bližnímu a je třeba to připomenout i když to snad mnohým připadá jako staromodní fráze.

Člověk je totiž jednak bytost rozumná a jednak součást přírody a čím se méně uplatňuje rozum, tím více nastupují nižší vlivy a tím větší je pravidelnost a sociologická zákonitost některých našich reakcí na životní situace. Tím větší ovšem může být také neefektivnost takových politických reakcí a jejich neúčelnost.

Nejde zde ovšem o příčiny lidských činů, ale jen o podmínky ovlivňující lidské jednání (tedy o reakce podmíněné a ne spjaté kausálně), poněvadž lidské jednání má-li být opravdu lidským, musí být svobodným a nemůže být pouhou výslednicí nějakých vnějších příčin.

Sociologie studuje sociální jevy jako měnitelné a na sobě závislé, pojednává tedy o variantách závislých a o variantách základních, tedy z toho určitého hlediska nezávislých, a dále o jejich vzájemných relacích. Jde ovšem o pravidelnost jevů hromadně zkoumaných, tedy o zákonitost sociologickou, a nikoli o zákonitost přírodovědeckou. Systémy takto zkoumaných relací vytvářejí sociální struktury. Sociální jevy, relace a struktury a z nich vyrůstající sociální instituce podléhají ovšem také změnám a mají jednak svou setrvačnost a jednak svou dynamiku.

To vše platí nejen obecně o politice, ale také speciálně o komunismu a antikomunismu a tak můžeme mluvit o setrvačnosti, neb dynamice komunismu i antikomunistické práce.

To tedy znamená, že antikomunismus má nebo by měl mít své prvky rozumové, a je také pod vlivem emocí, pod vlivem výchovy, prostředí, návyků, zakořeněných předsudků a pod vlivem setrvačnosti, neb dynamičnosti existujících politických struktur. Sociologie politického života zjišťuje, jak lidé politicky cítí, snýšlejí a jednají a to v určitých konkrétních celcích, v obci, v kraji, neb v celé zemi, a hledá vzájemné souvislosti, zjišťuje síly podporující určité tendence stejně jako síly je brzdící, zkoumá formace politických představ a politické praxe jakožto hromadný jev, ovšem také jeho deformace.

I když sociologie zkoumá závislosti, nemá v oblasti její kompetence vynášet hodnotící soudy etické a politické a je tedy svou povahou pomocnou vědou pro etiku a politiku, aniž by ztrácela svou vědeckou svebytnost. Podobnou funkci má politologie, která je tedy pomocnou vědou pro aplikovanou sociální etiku, pro politiku, která je pak jednak vědou a jednak uměním.

Sociologie a politologie zkoumají existující stav a sociální etika

a politika potom provádějí hodnocení situace vzhledem k objektivním cílům společnosti, tedy k obecnému dobru celku; nápravné a reformní úsilí je pak záležitostí politické praxe.

Systematický výzkum sociologický a politologický je nutný, ale sám o sobě - tedy bez etického hodnocení - nemůže nabízet řešení opravdu lidské, to přesahuje oblast obou věd. Výsledky sociologického a politologického zjišťování skutečnosti nesmějí tedy vést k nesprávným uzávěrám, že politický život se dá změnit pouhými metodami psychologickými, sociologickými, politologickými, tedy metodami věd o fenomenech, o tom, co je pozorovatelné a měřitelné. Hlavně však není možné přivodit opravdovou politickou transformaci nějakým politickým chytračením a taktikařením, nebo indoktrinací a propagandou i když by to vše mělo sebevětší fundaci všech věd o fenomenech.

Je třeba jít za povrchovou sféru vnějších jevů do oblasti jiné vědy, do filosofie, zejména do oblasti filosofické etiky a konkrétněji etiky sociální. Separování poznatků věd o fenomenech od etických principů vedlo v politické praxi k její deformaci a k její degradaci, která vyúsťuje v jakousi sociální fysiku v pojetí A. Comta, která nepostihuje realitu celou, nevidí skutečnost metafenomenální a nemůže být dostačující základnou pro řešení opravdu lidské. Existují totiž podmíněné reflexy, ale člověk není jen souborem podmíněných reflexů, on je podstatně něco mnohem více.

V antikomunistické politické praxi se tato problematika projevuje jako tři extrémy. Na jedné straně vidíme jakési moralizování, které nabývá deformovaných tvarů pouhého kritizování komunistické teorie a praxe; je to často jen nadávání na komunismus a emocionální ulevování. Etika není totiž vědou spekulativní, ale praktickou, podává návod - abstraktní sice, ale stále návod - k praxi, k akci. Pouhé politické moralizování není ještě politickou praxí, není politickou akcí v pravém slova smyslu. K tragické situaci dochází, když se při tom moralizování zapomíná na etické hodnocení politické praxe na Západě a antikomunisté se tváří, jako by v západních zemích bylo vše v pořádku. Tuto jednostrannost vidí dobře komunisté a poukazují na nedostatky Západu. A tak zde máme snášku monologů, které nevedou nikam. Jediným řešením je uznat také vlastní nedostatky a přijmout program politické transformace na obou stranách Železné opony. Toto ovšem pobouří a již také pobouřilo extrémní liberály a povrchní propagandisty. Zapomíná se bohužel na systematický sociologický a politologický výzkum sociální a politické reality na obou stranách Železné opony. Nadčasový platonický antikomunismus některých bývalých českých a slovenských politiků, kteří žijí ideově v minulosti více méně vzdálené, ať již je to rok 1948 neb 1968, je projevem politického atavismu.

Druhým extrémem je ono pouhé analyzování sociální a politické reality. Je zajímavé, že určité části politické pravice i politické levice se dopouštějí současně obou zmíněných extrémních praktik. Jinými slovy, máme jakýsi politický synkretismus dvou odseknutých částí, místo abychom měli organický celek, který basíruje na sociálních a politických fenomenech a roste současně ze zdrojů metafenomenálních, z etické, tedy duchovní sféry člověka. Dosud máme často jen moralizování, které ignoruje politickou realitu, a sociální výzkum, který ignoruje etiku. Sociální etika odtržená od reality sociálních jevů pak degeneruje na kázáníčkování, na indoktrinaci a propagandu, a politická praxe, limitovaná na sféru jevů sociálních a politických, degenerovala na sociální fysiku.

Třetím extrémem je ono výše uvedené chytrácké taktikaření, když antikomunističtí liberálové používají služeb komunistických reformistů, aby tak "rozvraceli" komunistické řady, poněvadž sami nemají nic, co by mohli lidu nabídnout ve sféře sociální a hospodářské. Zbývá tedy jen to taktikaření. A toto je ta nejubožejší a nejhaněbnější deformace antikomunismu.

Oddělení sociální etiky od sociologického a politologického výzkumu zavádí do politické praxe politickou schizofrenii, která znamená ztrátu politické efektivní dynamiky a opravdovou deformaci exilového, a bohužel také většinou světového antikomunismu. Tím se vytvořilo poli-

tické vakuum, které je pak naplňováno ideologiemi, tedy umělými myšlenkami vyčnívajícími z konstrukcí, které postrádají jak vědecký charakter věd o fenomenech, tak také vědecký charakter nadfenomenální vědy filosofické. Ideologie je pouhým instrumentem mocenského zápasu. Antikomunismus musí mít jak charakter fenomenální, tak také nadfenomenální, tedy etický, obojí organicky srostlé. Je tedy třeba systematického bádání v oblasti fenomenální i nadfenomenální, vyúsťující v organický proud politické praxe.

III. Setrvačnost a dynamika

Sociologie zkoumá ze svého formálního hlediska život sociální, hospodářský, politický, kulturní i náboženský, zjišťuje jaké praktické zkušenosti mají lidé s politickou teorií a se sociálními, hospodářskými a politickými institucemi. Politické a hospodářské teorie se institucionalizují a jejich prostřednictvím se nepřímo institucionalizují též nauky filosofické tím, že se tvoří společenské útvary, organizace a instituce prolnuté duchem takových teorií, jimi inspirované a živěné. Tyto instituce potom vyvíjejí vliv na prostředí, vytvářejí specifické vztahy mezi lidmi, kteří si pak tvoří své vlastní představy o politických teoriích na základě svých zkušeností s institucemi, které je ztělesňují a reprezentují; přijímají je, odmítají je, nebo jsou lhostejní, a pro to vše mají, nebo také nemají, rozumové důvody.

Antikomunismus je také v praxi posuzován podle antikomunistických organizací a institucí příslušné země. Jsou-li tyto instituce spjaty se soustavnou obranou ekonomického liberalismu, pak takto institucionalizovaný antikomunismus je ztotožněn s ekonomickým liberalismem. Jsou-li antikomunistické instituce sídlem konzervatismu, tedy s obhajobou existujících struktur společenských, třeba i feudálních nebo polifeudálních, pak je antikomunismus ztotožněn s konservatismem. Projevuje-li se antikomunismus pouze demonstracemi, tak je ztotožněn s emocionální reakcí na politickou realitu.

Ve všech těchto situacích je antikomunismus silou setrvačnou, a ne dynamickou. Některé politické ideje mají větší přitažlivost v určité části obyvatelstva, jiné v druhé části, a celkově v každé společnosti jsou vlivy, které podněcují politický život, a vlivy, které odpuzují člověka od politiky, znechucují, a které tedy politický život tlumí a dusí. Bylo by třeba zkoumat, které vlivy způsobily, že velká část exilu utíká od politiky, nestará se o ni, nebo považuje antikomunismus za zbytečné mrhání časem a energií, tedy za něco beznadějného a neúčinného. Myslím, že je to tím, že ti lidé pocítili neefektivnost deformovaného antikomunismu, i když nejsou třeba schopni racionální analýzy situace.

Jako v jiných oblastech tak i v politice můžeme zjistit vlivy dominantní a vlivy druhotné, vlivy organizované a vlivy spontánní a centra vlivů. Všude v exilu jsou skupiny, spolky, nebo redakce časopisů, které vykonávají vliv na menší nebo větší okruh exulantů. Jsou to "pressure groups", které mají buď funkci síly setrvačné, nebo dynamické, síly rozkladné, nebo integrující, síly pozitivní a konstruktivní, nebo síly destruktivní, budovatelské, nebo bořitelské, společenské, nebo egoisticky sektařské a politicky klikařské.

My všichni žijeme v určitém kulturním prostředí, v konkrétním historickém klimatu, které připravuje podmínky vhodné pro specifický druh jednání, pro ně příznivé, nebo nepříznivé; kulturní prostředí nás tedy kondicionuje určitým způsobem. I když nepřihlížíme ke komunistickému násilí, je lid ve vlasti nějak kondicionován a exulanti se také nemožnou vyhnout vlivům svého prostředí. V některých poměrech je hrdinstvím zastávat a hlásat určité politické ideje, jinde je to módou a dokonce i výnosným obchodem. I v exilu máme politické módy i módy antikomunistické a i v exilu je někdy třeba odvahy k tomu, aby člověk mohl přijít s něčím, co je v rozporu se setrvačností. I exil může ideově stárnout, i antikomunismus může nabývat zastaralých forem, nových, přechodných i trvalejších mód.

Každé politické prostředí se projevuje jednak ztrnulostí politických struktur a jednak poddajností a tvárností, jedno nebo druhé může nabývat charakteru dominantního znaku, neb druhotného znaku. Obávám se, že u posrpnových uprchlíků-aspoň u části-může existovat také určitá ztrnulost a setrvačnost i když je mladšího data a bývá často spojena s některými módami. U pounorových uprchlíků převládá asi setrvačnost dosti starého data. Nikdo z nás není dokonalý, nám všem hrozí nějaké

nebezpečí, naši politickou užitečnost a efektivnost stále něco ohrožuje a je třeba, abychom si to pokorně přiznali a podrobovali svou politickou praxi ustavičné revizi a kritice, a to nejen soukromé, ale také společenské. Společenská kritika a revize je možná jen ve zcela otevřeném a demokratickém dialogu. Bez takového dialogu jsme odsouzeni k tomu, že propadneme zcela beznadějně neplodné politické setrvačnosti, nebo záludným a svůdným politickým módám s pochybnou dynamikou proudů, které odplynou a zbude po nich jen to bahno. Tyto problémy by si měli uvědomit dobře všichni představitelé politických směrů v exilu, zejména ti, kteří od otevřeného dialogu utíkají a bojí se ho. Toto je neklamným důkazem, že takoví politici již politicky stárnou, a mají jen dvě možnosti, buď odejít do politické penze, nebo se podrobit ozluzovacímu procesu politického dialogu. Na politicky stárnoucí politiky doplácí národ a na politicky stárnoucí antikomunisty doplácí celý svět, zejména lidé v komunistických zemích. Politicky stárnoucí antikomunisté jsou zodpovědní za nedostatek dynamiky antikomunistických akcí a tedy za tak dlouhé trvání komunistických režimů.

Měnlivost politických forem, jejich růst a ustavičná regenerace je podmíněna přijímáním nových faktů a informací, tedy tím, že budeme brát v úvahu nové sociální jevy a nové relace. Ochota přijímat nová fakta a nové relace a inkorporovat je do existujících myšlenkových a politických struktur je dále podmíněna stupněm zklamání s fakty a relacemi dosavadními a se stupněm pocitu, že nevyhovují.

Myslím, že jsme dostoupili stadia, kde je možno cítit zcela intenzivně, že staré setrvačné formy antikomunistické práce nevyhovují a nestačí; ve vlasti jistě cítí velmi silně politickou impotenci antikomunistického a nekomunistického světa jim pomoci. Je již čas, abychom se zbavili jakéhosi antikomunistického triumfalismu, zejména v této době, kdy bychom měli být schopni vidět postupující rozklad antikomunistických sil v některých zemích, a také zvýšené nebezpečí komunistické, které existuje i přes ony polycentrické tendence v komunistickém světě.

Nová fakta a nové relace společenských jevů, tedy něco, co dříve nebylo, nebo nebylo viděno, působí jako objev-podobným způsobem jako objev technický - a nové objevy přinášejí nové hodnoty, nebo nové hodnocení starých faktů a mají vlastní dynamiku podmíněných reakcí, přinášejí novou inspiraci unavené lidské mysli. Tato dynamika nových objevů, nových pohledů na staré věci a dynamika nových skutečností - nových jevů i nových idejí - narušuje návykovou setrvačnost a rezistenci starých myšlenkových struktur a idejí institucionalizovaných a vytváří postupně návykovou setrvačnost a rezistenci jakož i dynamiku nových forem. Jak exil tak i vlast potřebují nutně objevovat nové hodnoty a nové metody a vytvářet novou dynamiku a novou rezistenci v politické práci. Jen idea nového sociálního řádu, nových forem opravdu integrální demokracie a integrálního humanismu může plnit tuto funkci a toto historické poslání.

Rezistence a dynamika bývají často jen emocionální, někdy však mají hlubší racionální ráz a morální základ a právě nyní jde o to, aby racionální a morální charakter nové dynamiky a nové rezistence politické byl dominantou naší politické praxe a emocionální charakter se stal jen druhotným. Nové objevy udávají nový směr změnám v procesu tvoření nových společenských struktur a my právě žijeme v době, kdy staré politické formy určité politické praxe dostoupily již dávno maxima návykové rezistence a dokonce se snad již blíží k bodu minima, kde bude nutno vyplnit vakuum a vytvářet nový směr v novém tvůrčím procesu sociálních a politických struktur. Toto vše nemůže zvládnout jedinec, to je úkolem společenských celků, tedy úkolem exilové spolupráce, která může vyrůstat zase jen z otevřené demokratické diskuse a ze systematického zkoumání v oblasti fenomenální i nadfenomenální, z výměny poznatků v racionálním dialogu.

Obávám se, že všeobecné zklamání s komunistickým reformismem, který se ukázal v r. 1968 jako fata morgana, jako nereálná politická iluze, minimalizuje určité návykové rezistence jak ve vlasti tak v exilu a je přímo voláním po nové politické iniciativě, po nové formulaci politických cílů a metod. Sbližování Východu se Západem, ping-pongová diplomacie

a Nixonova návštěva v Číně jsou opravdu jen povrchové oblasti fenomenální skutečnosti a světa tak zmateného, že vítězem bude ten, kdo v době minimální rezistence existujících forem využije zklamání s existující realitou k nové politické iniciativě, která bude mít hlubší kořeny než je sféra fenomenální a zejména a mnohem hlubší kořeny než je oblast politického taktikaření a pouhého mocenského zápolení. Komunismus se musí porazit především zbraněmi ducha a zbraněmi morálními. Tím ovšem naprosto nepodceňují nutnost vojenské obrany. Určitá návyková rezistence, vyrůstající z falešných představ o realitě lidské přirozenosti a o povaze obecného dobra politické společnosti se rozpadává před našima očima. Dosavadní rezistenční bariéra názorových deformací na obou stranách železné opony dostupuje kritického stadia a volá po nové iniciativě. Rozmělněné a plýtké teorie negativních forem světového antikomunismu, stejně jako komunistického revizionismu ztrácejí svou inspirační sílu.

A zde bych chtěl připomenout slova sv. Pavla: "A kdo se bude, vydá-li polnice neurčitý zvuk, chystat do války." Nemusím snad upozorňovat, že Pavel zde nemá na mysli válku zbraněmi fyzickými, a já neváhám právě uvést tento citát, který mluví jasně výše než je oblast sociologické a politické analýzy. Náš antikomunismus má dnes příliš neurčitý zvuk, ideově neurčitý a nevybarvený, i když je často velmi určitý svým emocionálním zabarvením a silou hlasivek, nebo černí potištěného papíru. Pozitivní metoda nových pohledů na stará fakta a nových objevů ve sféře fenomenální i nadfenomenální je nejen lepší a účinnější než pouhá negativní kritika starých struktur, neboť pouhá kritika vyvolává jen nové a obnovované emocionální rezistence a oživuje staré odumírající lojality. Musíme se však dříve vypořádat s problematikou stádovitosti, neb podvědomé a nekritické lojality k vlastní skupině a apriorní separace od skupiny "cizí".

IV. Vlastní a cizí skupiny

Kultura je integrovaný systém představ cílů a prostředků, vyjadřujících cítění, inklinace a filosofické idee člověka. Kultury vznikají a zanikají, rozvíjejí se a podléhají krizím. Přijdou-li do pravidelného styku dvě kultury, jedna vyspělejší a druhá nižší, nastává kulturní fuze: oblast nižší přijímá kulturu vyšší a tím se obohacuje. Římské imperium si vojensky podrobilo tehdy kulturně vyspělejší Řecko a přejalo jeho kulturu. Řečtí otroci se stali vychovateli dětí římských patricijských rodin.

Kulturní fuze je proces dlouhodobý a má svou sociologickou zákonitost. Jde především o změnu návyků a veřejného mínění, přičemž návyky vyúsťují v kolektivní chování skupiny, chování, které může být organizované, nebo spontánní. Veřejné mínění a veřejné kolektivní chování se ovlivňují a tvoří veřejnou diskusi a zde je velmi důležitým faktem, že minoritní skupina může mít větší vliv na formování veřejného mínění než většina; a dále, spontánní mínění, intelektuálně a morálně stimulované a inspirované, může převládat nad veřejným míněním organizovaným, zejména pokud by organizované veřejné mínění bylo vytvářeno prostředky mocenskými. V tomto ohledu by mohly mít i malé elitní exilové skupiny velký význam pro celý exil a při využití některých komunikačních prostředků a možností, důležité i pro celou vlast. Malé elitní skupiny mohou vykonat často více než masové organizace v přetváření veřejného mínění. To ovšem nejde bez dialogu.

Dialog však není dobře možný, dokud zde nejsou společné vyrazové prostředky, nemyslí na stejnou řeč, ale na společné chápání obsahu vyrazů. Různé politické skupiny přikládají často jiný význam některým vyrazům. Diskuse může vést k cíli jen tehdy, když se tyto obsahové rozdíly objasní, což je opravdu základní předpoklad rozumného dialogu. Jde zde zejména o pojmy jako demokracie, svoboda, spravedlnost, rovnost, obecné dobro, stejně jako o výrazy jako socialismus, liberalismus, kapitalismus, sociální pokrok, občanská práva atd.

Veřejnost se skládá z menších zájmových skupin, které vedou dialog, a dále z větší části politické společnosti, která je zatím diváken, nebo není vůbec zainteresována. Zájmové zainteresované skupiny nesoutěží v dialogu jen jedna s druhou, ale ucházejí se také o přízeň oné

nezainteresované skupiny, která bývá často v početní převaze ve vlasti i v exilu.

V politickém dialogu se dosud apelovalo hodně na emoce a méně na intelekt a používalo se špatných, nepřesných a neúplných informací, polopravd a taktikaření. Takových metod by se nemělo používat a to ani tehdy, když musíme přiznat své vlastní deformace v minulosti, nebo přítomnosti, tedy i deformace své vlastní antikomunistické praxe a některé deformace sociálního a hospodářského života a jeho nedostatky v západních zemích. Zastírání nedostatků nekomunistického světa nemůže získat důvěru partnerů v dialogu a je tedy škodlivou praxí. Jediné východisko je přiznat nedostatky a hlásit se k politice transformace na obou stranách. Podle názorů některých staromodních antikomunistů nesměl exulant kritizovat Ameriku, aniž by se dopustil zrahy na exilovém antikomunismu. Tato nepoctivost ovšem posilovala konzervativní vlivy.

Z hlediska sociologického jsou zájmy demokracie a antikomunismu podstatně shodné v jakémkoli dialogu: demokracie stejně jako antikomunismus neobstojí a nemohou mít úspěch, když se budou stavět na klamu, polopravdách, zastírání skutečnosti, na emocích, násilí a teroru psychickém. Postupem doby se vytváří v lidech lojalita ke skupině, neb skupinám a tvoří se skupiny, které jsou akceptovány jako skupiny vlastní, nebo odmítány jako skupiny cizí. Lidé mají tendence identifikovat se se "svou" skupinou, idealizovat ji a hledat na "cizí" skupině jen to špatné. Lojalita ke skupinám vlastní a odmítání skupin cizích je založeno někdy na falešných informacích a představách, které vytvářejí pak falešnou lojalitu a falešnou opozici. Půl ke skupinám je tedy často doprovázen predsudky. Na falešných představách o tom, co je člověk a co je obecným dobrem společnosti, je vybudována lojalita fašistická a komunistická a účelem politického dialogu je narušovat falešné lojality založené na klamu. Od dialogu utíká obyčejně ten, kdo cítí své vlastní nedostatky a deformace své vlastní skupiny a nemá odvahu se starat o nápravu.

V každém dialogu čelíme jednak návykové rezistenci svého partnera v rozhovoru a jednak rezistenci své vlastní. U cizích skupin můžeme obyčejně, hledáme-li poctivě, najít aspirace, které jsou nám blízké, i když jsou deformované. Není možné eliminovat emocionální přístupy úplně a nebylo by to ani lidské, můžeme však najít styčné body v dialogu jen tehdy, když tyto emoce mají podstatně správný rozumový základ a vyrůstají z touhy po spravedlnosti a lidskosti.

Skupiny vlastní a cizí jsou nejen celé politické strany a směry, ale také uvnitř těchto stran se tvoří podskupiny, křídla atd. Významnější osobnost přitahuje občany a tak se vytváří skupiny stoupenců. To vše je přirozené, pokud skupiny nedostanou deformovaný charakter uzavřené společnosti fanatiků, která se soustřeďuje na hledání chyb na jiných. S těmito tendencemi musíme počítat a je třeba se s nimi vypořádat politickou výchovou a objasněním této sociologické zákonitosti, aby se stala vědomou a aby byla postavena pod kontrolu rozumu a nepůsobila jako skrytá síla v podvědomí, kde by byla silnou barierou v dialogu. Neplodná rivalita uzavřených skupin by se měla nahradit zdravým součtením skupin otevřených.

Pojící tmel, který formuje skupiny v celek, je obyčejně dvojí: 1) jednak duch skupiny a jednak 2) mravní pouto. Duch skupiny je společné cítění, pocit sounáležitosti, společného poslání a společných úkolů. Tyto pocity mohou být legitimní - ovšem existují také u gangsterů, kde jsou nelegitimní - a bývají často poutem nestálým, nebo poutem egoistickým. Mravní pouto je rozumové přesvědčení, že skupina má své poslání v dějinách a svou funkci pro dobro vlasti a že toto poslání je mravní povinností členů skupiny, kteří za splnění úkolů, nebo za selhání odpovídají svědomí. Toto mravní pouto je stálejší a pevnější a má být poutem prvotním, i když je doprovázeno také specifickým duchem skupiny jako poutem druhotným. Prvenství morálního pouta - prvenství lásky k bližnímu - dělá právě ze skupiny celek otevřený a ne dogmaticky uzavřený.

V. Nevyužité možnosti

Je nesporným faktem, že i exulanti jsou rozčleněni do skupin, které jsou považovány za skupiny vlastní, nebo cizí. Hranice jsou více, nebo méně výrazné případ od případu. Ve skupinách vlastních i cizích se

tvoří podskupiny a podskupinky. Tak ve skupině celoexilové máme skupinu exulantů pounorových a skupinu posrpnových. Někteří, ne všichni, považují jednu z těchto skupin za vlastní a druhou za cizí. Máme dále celou škálu ideových směrů od liberálů až po komunistické revizionisty v exilu a dosti exulantů se začleňuje, i když ne organizačně, tedy aspoň ideově do skupin, které považují za vlastní, a mají negativní poměr k ostatním skupinám, které považují za cizí, což existuje i v celkově antikomunistické ranci.

Může nastat i určité oddělení exilu a vlasti. Exulant může mít časem pocit, že ti ve vlasti tvoří "cizí" skupinu a lidé doma se mohou dívat na exulanty jako na lidi oddělené. I přes tyto tendence nás však může spojuvat ideové pouto a existující ideové skupiny jistě mají a budou mít své odbočky v exilu i ve vlasti.

Skupiny vlastní a cizí nikdy nebudeme schopni eliminovat a nemělo by to také smyslu, neboť i ony mají a mohou mít svou dynamiku. Jde jen o to, aby skupiny v exilu i ve vlasti byly skupinami otevřenými a demokratickými, a dále, aby zde bylo mocné mravní pouto, které bude všechny demokratické skupiny v exilu i ve vlasti vázat v jedno společenství, které bude respektovat ideovou pluralitu podskupin a bude přesvědčeno, že má své poslání v dějinách a že nesmí selhat.

Hlavním problémem tedy je, jak bouřit falešné bariery, vytvořené emocionálním přetónováním skupin vlastních a cizích, a posilovat společné mravní pouto antikomunistické ideové koalice-exilové i domácí. Toto pouto se může udržovat a sílit jen vzájemným dialogem, tedy dialogem celoexilovým a dialogem s lidem ve vlasti, výměnou zkušeností a idejí a vzájemnou inspirací. Lidé bohužel často jen prohlašují své názory a nediskutují, neargumentují, kritiku nechtějí slyšet a od diskuse utíkají: Tak místo dialogu máme pak jen snášku izolovaných monologů.

Považuji přiloženou Výzvu k celoexilovému dialogu a k dialogu s lidem ve vlasti za záležitost politického života a smrti, tedy za něco, co by neměl ignorovat žádný exulant, žádný spolek, žádná redakce a žádná ideová skupina. Domnívám se, že existují prakticky jen tři možnosti:

1) Západ mocensky porazí. Východ bude to stát miliony životů a pak to, co je zdravé na Západě se spojí s tím, co je zdravé na Východě, a dojde k ideové fuzi, kde převládne to vyšší.

2) Východ mocensky porazí Západ, bude to stát miliony životů a pak dojde kulturní fuzi a vyšší kultura bude infiltrovat vítěze asi tak, jak řecká filosofie se šířila ve starém Římě.

3) Jako výsledek celoexilového dialogu, interexilových dialogů se všemi národními skupinami v exilu a konečně jako důsledek dialogů s lidem ve všech komunistických zemích dojde ke kulturní fuzi, která předejde válečnému konfliktu a odsune jej tím, že ideový kvas oslabí mocenské pozice komunistických režimů. Tato kulturní fuze bude jediné možná jen jako sociální transformace na obou stranách železné opony, tedy jako budování nového sociálního řádu, neboť nic jiného nemůže dodat potřebnou dynamiku celému procesu.

Myslím, že i každý skeptik by mohl uznat, že řešení třetí stojí za pokus, když uváží rizika řešení prvního a druhého.

Výzvu k dialogu přijalo mnoho exulantů s elánem. Jen několik lidí z těch, kteří byli požádáni, se zdráhalo Výzvu podepsat, poněvadž jim nevyhovovala formulace několika vět. Autoři Výzvy očekávali tyto problémy. Není však možné dohadovat se s tolika lidmi v tolika zemích o formulaci, neboť by to byl nekonečný a drahý proces. Nemáme to však těmto exulantům za zlé. Tato Výzva má být jen prvním impulsem k velké a svobodné tvůrčí práci. Doporučuji tedy těm, kteří měli výhrady k formulaci Výzvy, aby si vydali svou vlastní výzvu, když souhlasí s podstatou věci. Mohou takto dát nový podnět novým způsobem k akci, která byla zamýšlena jen jako akce demokratická a pluralitní. Další výzvy, jinak formulované, jsou tedy rozhodně žádoucí.

Poslání exilu

Českýr: a slovenským exulantům, redakcím a spolkům

Výzva k celoexilovému ideovému dialogu a k ideovému dialogu s lidem ve vlasti

V politické antikomunistické činnosti-ponecháme-li stranou řešení vojenské-můžeme pozorovat dva základní směry.

- 1) Směr politický zdůrazňuje ve své propagandě jednak otrokářsky charakter komunistických režimů a jednak občanské svobody na Západě, poukazuje sice na vyšší životní úroveň Západu, zanedbává však otázku sociálních práv člověka, zejména práv dělníka, a sociálních reforem vůbec. Stoupenci tohoto směru věří, že v antikomunistické činnosti stačí propagace občanských svobod a že sociální a hospodářské otázky se vyřeší až po pádu komunistických režimů.
- 2) Směr sociálněpolitický razí zásadu, že je třeba propagovat nejen občanské svobody, ale též sociální práva člověka, zejména dělníka, a že tedy nestačí jen demokracie politická, a dále, že antikomunismus se nesmí ztotožňovat s hospodářským individualistickým liberalismem.

Ve prospěch sociálněpolitického směru mluví zejména tyto skutečnosti:

- a) Vývojové země nezískáme na stranu antikomunistickou pouhým propagováním občanských práv, neboť hladového Inda, Indonésana a občana středoamerických států zajímají sociální reformy a řešení sociálních otázek často více než občanská práva; on chce především jíst, slušně bydlet a oblékat se. Přikloní-li se vývojové země na stranu komunistickou, pak je vše ztraceno.
- b) Několik posrpnových uprchlíků se vrátilo do vlasti, poněvadž nenašli v Austrálii a některých jiných zemích dostatečné sociální zabezpečení, zejména sociální pojištění nemocenské a penzijní. Mnoho ponorových a posrpnových exulantů tyto a jiné nedostatky Západu kritizuje a činí tak i uprchlíci maďarští a jiní.
- c) Velká většina lidu v komunistických zemích odmítá jak komunismus všech odstínů tak i hospodářský individualistický liberalismus. Jen současné propagování občanských práv a svobod spolu s právy sociálními, zejména dělníckými, tedy propagování sociálních reforem, může vyvolat potřebnou dynamiku v Rusku a ostatních zemích komunistických, dynamiku nutnou k přípravě vnitřního převratu.

Dosavadní antikomunistická práce exilových organizací a téměř všech exilových časopisů a západních rozhlasových stanic sledovala převážně neb výlučně jen linii politickou, a nikoli sociálněpolitickou.

Byl to program omezený, nedynamický a málo efektivní.

Důvodů pro tento omezený a neúčinný antikomunismus bylo několik. Exilové politikové a pracovníci se báli výtky, že připravují nový Košický program. My samozřejmě nesmíme připravovat žádný program definitivní a žádný program, který by se měl snad národům doma vnucovat. O politických a sociálních problémech rozhodne jednou svobodně lid ve vlasti a nikdo mu to právo nesmí brát; je však třeba zahájit již nyní celoexilový dialog a pak dialog s lidem ve vlasti a je nutné touto demokratickou ideovou spoluprací vyvolat v život nové politické a sociální reformní proudění, které by bylo schopno inspirovat a získat srdce a mysli lidu, zejména mládeže, dělníků a inteligence v komunistických zemích.

Dalším důvodem pro omezený a neefektivní antikomunismus byl nedostatek odvahy pustit se do diskuse o řešení sociálních a hospodářských problémů a zejména neochota přijmout jedinou možnou cestu, tj. pluralitní směr, jinými slovy vytvoření otevřené - a ne jen tutlané-demokratické ideové koalice v exilu, která by burcovala k životu demokratickou ideovou koalici v komunistických zemích. Jde o ideový proud, kde by bylo dosti místa pro ideové odlišnosti v programové práci sociální a hospodářské, kde však základní dohoda na společném rámcovém programu je možná. Neusilujeme přece o totalitní společnost s jednou stranou a nemusíme zatím ani organizovat v exilu koalici partajní.

Přijetí linie sociálněpolitické znamená burcování všech nekomunistic-

kých ideových skupin a směřá v exilu i v komunistických zemích ke zvýšené ideové práci v oblasti sociální a hospodářské politiky. My musíme mít odvahu vejít v otevřený ideový zápas o mysl i srdce lidí v komunistických zemích a toto je možné jen při plném rozvinutí ideové práce studijní a diskusní v exilu. Tento zápas o srdce a mysl lidí ve vlasti se dá uskutečnit jen tehdy, když zahájíme nejdříve celooxilový dialog o těchto problémech, exilový dialog, který bude rozšířen na meziexilový dialog všech národnostních skupin a konečně na dialog s lidem v komunistických zemích.

Vyzýváme všechny čtenáře, aby odpověděli na tuto vyzvu a napsali, s kterým směrem souhlasí a aby uvedli důvody pro a proti a zlepšovací návrhy. Dvě nejlepší odpovědi uveřejníme a ostatní odpovědi zpracujeme a uveřejníme stručný přehled. Odpovědi ať nepřesahují dvě strany. Vyzýváme dále všechny exilové redakce a spolky, aby uspořádaly podobnou akci. Úhrnné zpracování celooxilových výsledků dialogu provede skupina, na které se dohodneme.

Konečně vyzýváme všechny exilové organizace, aby vytvořily ideové odbory, které by tyto problémy soustavně studovaly a organizovaly přednáškové a diskusní večery a aby vedly členy k dialogu meziexilovému a k dialogu s lidem ve vlasti.

Dále je třeba informovat lid ve vlasti rozhlasem a vyzvat jej, aby využil všech možností turistického ruchu k zaslání odpovědí. Ostatní národnostní skupiny by se měly inspirovat k zahájení podobných akcí. Je nutno si uvědomit, že na takovou práci mohou stačit menší pracovní skupiny v exilu a že tedy tento program se dá uskutečnit. Lid v komunistických zemích hledá nové hodnoty a nová řešení a my musíme hledat spolu s ním, navzájem se informovat a inspirovat a tak spolu začít přípravu pro budování nového lepšího světa.

Falešná ideologie komunistická musí být poražena ideově v demokratickém dialogu. Je třeba nové ideové dynamiky, které nebudou moci čelit ani tanky ani atomické zbraně. Takto inspirovaný lid pak bude postupně pronikat do mocenských pozic v komunistických zemích. A v tomto je jediná naše naděje. Vlády západních zemí budou diplomatickými styky otvírat aspoň skuliny pro kulturní výměnu a všech těchto možností je třeba využít k demokratickému a pluralitně pojatému dialogu. Komunismus nemůže vydržet takové ideové soutěžení v oblasti politické a sociální, poněvadž komunismus je dnes konzervativní silou, která není schopna budovat nový lepší zítřek, nový lepší svět.

Ke dni 14. února 1972 tuto Výzvu podepsali:

Austrálie: Adelaide: K. Eliáš, J. Bárta, F. Kránský, J. Wirth; Brisbane: J. Došlík; Geelong: K. Herzhan, A. Slabík; Melbourne: Dr. S. Hofírek, Dr. Z. Horný, J. Klápště, V. Štáry, M. Urbanová, J. Vaněk; Sydney: F. Kolařík, J. Matýsek, J. Novák, Dr. I. Schwetz; Port Hedland: V. Zavadil; Francis: Belfort: J. Jáchym;

Kanada: Toronto: Všech devět členů výboru Klubu nových podepsalo Výzvu podle sdělení p. Jana Doubravy (ze skromnosti jména neuvádějí); Ze Sociálního sdružení bývalých československých politických vězňů v Kanadě: Prof. Dr. K. Koch, J. Hrubý, Miloš M. Kunta; Německo: Berlín (západ.): P. Chudoba; Frankfurt: Hálková, Hála, Kratoška, Říchter, Šetina, Vlk (z Klubu Cesty 68); Niederaltelch: prof. J. Malásek; Spojené státy americké: Hartford: prof. R. Krempí;

Švýcarsko: Adliswil: Dr. M. Marhová; Basilej: V. Křepelka; Burgdorf: J. Polínek; Herisau: Dr. R. Havel; Horgen: Dr. R. Janda; Winterthur: Ing. L. Husák; Velká Británie: Londýn: P. Dr. J. Lang.

Redakce exilových časopisů se žádají, aby Výzvu laskavě uveřejnily. Mohou si sehnat další podpisy.

Published by: S. Hofírek, 217 Royal Parade, Parkville, Melbourne, Vic., 3052 Australia